

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING**1951**

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1951			
1951-01-20	LD	België het boterland – 11 kg / persoon Nederland nog geen 3 kg!	
1951-01-22	PZC	BZ.: Zuivelwaarde-toeslagen voor consumptiemelk.	
1951-01-27	ZD	Veehouderijconferentie C.B.T.B., boterverbruik sterk teruggelopen	
1951-04-12	LC	Problemen van boterexport. Nog steeds onzekere vooruitzichten	
1951-04-18	LC	Zuivelexport 1950 steeg tot f633 miljoen	
1951-06-16	HK	Meer boter door daling volvette kaasproductie	
1951-09-05	LC	Weinig boter naar Duitsland. Pas tegen de winter opleving te verwachten	
1951-09-20	LC	Landbouwfonds geeft groot overschot in LEF.	
1951-09-20	ZD	<u>S. Mansholt</u> : Veranderingen binnen LEF en zuivelfonds	
1951-10-13	PenM	Drieduizend ton boter naar Engeland.	
1951-10-22	PZC	Stichting voor de Landbouw niet eens met prijsbeleid: melkprijs moet 20 ct	
1951-10-31	PZC	Melkprijs voor 1952 , Garantieprijs gem. 20 ct. bij 3,5 % vet	
1951-12-08	PZC	FNZ.: Tegen de botersmokkel naar België, contrólestrook langs de grens.	
1951-12-12	DvA	Prijs van roomboter sterk gestegen	
1951-12-18	PZC	Boter-export naar België.	
1951-12-18	ZD	<u>Minister Mansholt</u> acht twee prijzenstelsel voor melk meest wenselijk	

1951

Leeuwarder Courant 1951-01-12

België wenst geen koelhuisboter

De Nederlandse regering heeft aan België officieuze voorstellen gedaan betreffende de verkoop aan België van koelhuisboter.

Dienaangaande wordt nader vernomen, dat de Belgische regering dit aanbod niet kan aanvaarden, daar België enkel verse boter wens te kopen.

Limburgsch Dagblad 1951-01-20

België het boterland

(Van onze Brusselse redacteur)

Het is botertje tot de boom in België sinds de bevrijding! Want na de oorlog is België, een echt boterland geworden en menige Nederlandse huisvrouw zou afgunstig kijken naar de rijke porties die haar Belgische collega in de keuken verwerkt. Voor het afgelopen jaar zijn de precieze cijfers nog niet bekend maar in 1949 hebben de Belgen per hoofd niet minder dan elf kilo boter gegeten. En dat wil zeggen bijna een half pond per week voor elk gezinslid!

Natuurlijk eten niet alle Belgen zo royaal boter en er wordt ongetwijfeld in de arbeidersgezinnen dikwijls ook uitsluitend margarine gebuikt, maar toch men zou zelfs daar verrast kunnen staan over de hoeveelheid boter, die bij de eenvoudigste mensen nog regelmatig op tafel komt. Ondanks het feit, dat hij zo duur is, veel duurder dan in Nederland.

Het vergelijk met de Nederlandse boterconsumptie is dan ook bijna lachwekkend. Volgens onze - Belgische - zegsman, zou het Nederlandse boter verbruik in hetzelfde jaar slecht drie kilo per hoofd zijn geweest.

Nogal een verschil: En dan te bedenken, dat Nederland het boterland bij uitstek is. Maar ja, zoals wij reeds dikwijls hebben geschreven, sinds de bevrijding zijn de Belgen een verwend volk geworden.

Ze willen het beste, of althans het echte. Terwijl de Nederlanders zich veel gemakkelijker tevreden stellen met utiliteitsartikelen, stellen de Belgen hoge eisen, willen ze luxueus leven. Zonder zich daar overigens nadrukkelijk van bewust te zijn. Het is een gewoonte geworden, een kwestie van levensstandaard. Ze zijn het goed gewend en weten niet beter meer. Maar anderzijds is de Belgische kieskeurigheid er een, die aan andere normen beantwoordt dan de Nederlandse. Dat is wel zeer duidelijk te merken op botergebied.

Bij de Belgen gaat het om smaak en .....dikwijls ook om vooroordelen. Ze maken zich druk om het omhulseltje en maken onderscheid tussen alle mogelijke variëteiten. De boter van dié melkfabriek is beter dan die van deze en de boter uit dat landsdeel is lekkerder dan die van dat. De een laat alleen melkerijboter, de ander vindt de boerenboter beter en de derde kan geïmporteerde boter niet verdragen. Voor de gemiddelde Nederlander is boter alleen maar boter. Ze komt normaliter van een melkfabriek en rijksgecontroleerd en beantwoordt aan de gestelde hygiënische eisen. Het is een criterium, dat vanzelfsprekend is geworden voor de Nederlander. Maar bij de Belgen is ondanks alle kieskeurigheid de zaak heel wat ingewikkelder. En laten we maar zeggen: primitiever.

Provinciale Zeeuwse Courant, 18/01/1951

Einde moeilijkheden bij melklevering in zicht.

De moeilijkheden, die dreigen te ontstaan bij de levering van melk aan de consumenten in de centra van het Westen des lands, zullen naar verwachting worden opgelost, door de beslissingen, welke Woensdag door het bedrijf voor Zuivel werden genomen, worden opgelost. Besloten werd de vergoeding uit het Zuivelfonds voor alle in consumptie gebrachte melk te verhogen. Voorts zal er een correctie komen op de vergoedingsregeling, welke door de regering wordt toegepast voor het betrekken van de aanvullingsmelk uit het Noorden en Oosten des lands.

WANNEER we eerst even de inheemse boter nemen. Men heeft dan op de eerste plaats de boeren- of hoeveboter. Die wordt op de boerderij zelf gemaakt en daar verkocht, ofwel via tussenhandelaars. Wanneer er tussenhandelaars aan te pas komen moet ze de vermelding „hoeveboter” dragen. Er is op deze boter overigens geen enkele officiële contróle.

De tweede botersoort is de „handelaarsboter”. Dit is een mengsel, dat door handelaars en grossiers wordt gemaakt van bij de boeren opgekochte boter met geïmporteerde boter door elkaar, of ook eenvoudig van verschillende soorten boerenboter al dan niet met inlandse melkerijboter. Het is een mengseltje, waarop niemand enige contróle heeft, en dat ook varieert van handelaar tot handelaar. Ze wordt bovendien op alle mogelijke wijzen verpakt, gekleurd en gezouten en men vindt ze in keurige zilverpapieren halfpondspakjes maar even goed als grove kluiten in een slodderige papiertje. Maar ze moeten officieel de vermelding „handelaarsboter” dragen bij de verkoop. En zo ziet men ze ook, evenals de boerenboter, liggen in de deftigste Brusselse warenhuizen.

En dan tenslotte heeft men ook nog de melkerijboter. Die wordt vervaardigd in de door de staat officieel erkende melkfabrieken. Er wordt ook een contróle op uitgeoefend. Maar.....dat wil niet zeggen, dat al deze boter het officiële contrólemerk krijgt, Zo ver is men nog niet. Er zijn namelijk nog drie categorieën van melkerijboter, de eerste categorie die met contrólemerk; de tweede categorie, die zonder contrólemerk, maar gerechtigd om de vermelding „melkerijboter” te dragen; en tenslotte de derde categorie, zonder contrólemerk, met als vermelding „keukenboter”.

Zoals men ziet is er maar een klein gedeelte van de Belgische inlandse boter, die door de officiële beugel gaat Er wordt op het ogenblik echter stevig gewerkt aan een verbetering, niet het minst onder invloed van Benelux. En via officiële krantenadvertenties wordt bij de consumenten ook het verbruik van melkerijboter met contrólemerk gepropageerd. Maar intussen vindt de boeren- en handelaarsboter met zijn dikwijls twijfelachtig verleden nog steeds gretig aftrek.

En om dan nog de boterlijst te vervolledigen, moeten we ook nog de geïmporteerde boter vernoemen. In 1950 was dat alleen Nederlandsche boter, geïmporteed krachtens het preferentiestelsel, dat de Deense en andere boter van de Belgische markt verdreef, tot grote verontwaardiging van de Denen.....en van sommige Belgische industrieën o.a. de metaalindustrie, die grote moeilijkheden kreeg met haar export naar Denemarken. Krachtens dit preferentiestelsel is Nederland immers de eerst aangewezen leverancier en mogen de Belgen zich slechts tot andere landen wenden, wanneer Nederland niet aan de Belgische vraag kan voldoen.

In 1950 voerde Nederland naar België bijna twintig miljoen kilo boter uit. Het cijfer voor December is nog niet precies bekend, maar in de eerste elf maanden van het jaar importeerde België 17.880.000 kilo boter uit Nederland voor een bedrag van frs. 1.105.386.000 (totale Ned. export in die tijd frs. 8.880.902.000)¹. Dit wil dus zeggen, dat de Belgen in het afgelopen jaar per hoofd bijna twee en een halve kilo Nederlandse boter aten.

En graag want ze heeft een goede naam. Allen in de eerste weken van dit jaar zijn er enkele moeilijkheden geweest, doordat Nederland met geheel aan de Belgische vraag aan verse boter kon voldoen en toen tenslotte, na wat heen en weer gepraat het ontbrekende kon aanvullen met koelhuisboter. Maar die zal - voor de verwende Belgen - speciaal onder die naam op de markt worden gebracht

---

1 Koers in 1950: 100 Bfr. ca. 8 gulden. / 1 gulden ca. 12 Bfr.

Zuivelwaarde-toeslagen voor consumptiemelk.

De moeilijkheden, die zich voordoen bij het bijkopen van melk voor consumptiedoelinden hebben het bestuur van het *Bedrijfschap voor Zuivel* aanleiding gegeven te besluiten om – voorlopig voor de week van 21 t/m. 27 Januari – bij de berekening van de zuivelwaardetoeslagen, de op basis van de tot volvette fabriekskaas verwerkte melk verkregen zuivelwaarde, i.p.v. met f0,25 per 100 kg. te verhogen met f0,75 per 100 kg.

Zeeuwsch Dagblad, 1951-01-27

Boterverbruik sterk teruggelopen

Veehouderijconferentie Chr. Boeren- en Tuindersbond,

(Van onze Utrechtse correspondent.)

Onder grote belangstelling heeft de *Chr. Boeren- en Tuindersbond* deze week zijn jaarlijkse veehoudersconferentie gehouden, waarop inzonderheid de „melk”-politiek ter sprake kwam. Zo heeft de heer R. Visser uit Onderdendam, voorzitter der *Veehouderijcommissie van de Stichting voor de Landbouw* uiteengezet hoe de melkprijs tot stand komt. Aan de heer Joh. F. Abma uit Broek in Waterland, lid van het Dagelijks Bestuur van het *Bedrijfschap Zuivel* werd gevraagd te spreken over de bestemming van de melk en de invloed hiervan op het inkomen van de veehouder. Als derde spreker trad op de heer L. P. de Vries uit Den Haag, secretaris der *Gezondheidscommissie van de Stichting voor de Landbouw*. Hij refereerde over de nieuwe plannen inzake de tuberculosebestrijding bij het rundvee.

[....]

De heer Abma maakte duidelijk waarom de overheid ook na de oorlog prijsregulering blijft optreden. Daarna gaf hij een exposé van de werkzaamheden van het *zuivelfonds*. Bij de huidige regeringspolitiek, welke beoogt het vastmetselen van de consumptiemelkprijs op straat en een uiteenlopende prijs voor de industrie zullen wij het *zuivelfonds* niet kunnen missen, concludeerde hij. De heer Abma gaf toe, dat het *zuivelfonds* weerstanden vindt, die niet alle ongerechtvaardigd zijn.

Het verbruik van boter is sterk afgenomen. Volgens de heer Abma consumeerde ons volk omstreeks 1925 twaalf pond per hoofd per jaar; omstreeks 1938 elf pond; in 1948 (distributie en subsidie) elf pond; in 1949 zes en een half pond en in 1950 maar vijf pond. Daarentegen ging het margarinegebruik omhoog van 15 op 28 pond per hoofd. Kaas staat momenteel op 11½ pond, wat overeenkomt met de consumptie van 1938. Het melkverbruik, in 1930 102 kg. per hoofd per jaar, was in 1938 al opgelopen tot 144 kg. en bedraagt het laatste jaar 200 kg.

Leeuwarder Courant 1951-03-09

Geen extra verkoop van koelhuisboter met de Paasdagen

Voor Nederlandse **koelhuisboter** blijkt in het buitenland meer belangstelling te bestaan, dan enige weken geleden werd bevroed. Op het ogenblik is men met de uitvoer van de laatste 600 ton voor export goedgekeurde **koelhuisboter** bezig. Tweehonderd ton blijft in het land voor normale verkoop. Het ziet er naar uit, dat geen geforceerde verkoop van **koelhuisboter** tegen 85 cent per half pond omstreeks Pasen zal plaats moeten vinden.

Problemen van boterexport

Nog steeds onzekere vooruitzichten

(Van een landbouwkundige medewerker)

Onze boterexport was in 1950 groter dan ooit tevoren. Er ging 64.600 ton de grens over, dat is ruim 12.000 ton meer dan in 1949 en 40.000 ton meer dan in 1948. Deze cijfers illustreren overduidelijk, hoezeer de uitvoer van ons eerste zuivelproduct de laatste paar jaar is vooruitgegaan.

Dit geeft reden tot verheugenis, temeer, omdat deze export, die in 1951 niet minder dan 257 miljoen gulden opbracht, voor de Nederlandse betalingsbalans van grote betekenis is.

Binnenlands verbruik gehalveerd

Het is echter niet alleen dank zij de sterk gestegen productie, dat de uitvoer zo snel omhoog ging: voor een belangrijk deel is dit ook het gevolg van de teruggang van de binnenlandse consumptie. Die bedroeg in 1950 nog maar 26.000 ton tegen - bij een kleinere bevolking - gemiddeld 47.000 ton in de jaren 1938/39. Onze huisvrouwen vinden de boter blijkbaar te duur.

En dat is voor onze zuivelpositie niet zo mooi, want daardoor is de afzet in hoofdzaak aangewezen op het buitenland. Als alles goed gaat, is dat niet erg, want daardoor krijgt Nederland de beschikking over de zo dringend nodige deviezen. Het grote bezwaar is echter, dat nu de buitenlandse afnemers niet altijd valt te rekenen. Nu Duitsland met betalingsmoeilijkheden te kampen heeft, worden wij op pijnlijke wijze herinnerd aan de bezwaren en risico van een te grote afhankelijkheid van het buitenland.

Neen, dan is de toestand van voor de oorlog, toen ongeveer de helft van de boterproductie in eigen land werd verbruikt, toch te prefereren. Een vaste klant is toch maar je ware! Men weet immers nooit ondanks tal van conferenties over de vrijmaking van de internationale handel, of er bij de export niet opeens een hinderpaal kan opduiken.

Millioenen-export

Niettemin blijft het voor onze landbouw een grootse prestatie om na het dieptepunt van de bezettingstijd in enkele jaren de melk- en zuivelproductie wederom tot zulk een hoogte op te voeren. Ondanks alle sombere voorspellingen en rapporten, blijft de boter van alle zuivelproducten tot nu toe verreweg het voornaamste exportartikel, de kaas- en gecondenseerde melk-export vertegenwoordigden in 1950 een geldswaarde van resp. 162 en 166 miljoen.

De voornaamste afnemers van boter waren in 1950 België en Luxemburg. West-Duitsland en Groot-Brittannië. Onze Oostelijke burenen, die in 1950 voor het eerst weer op grote schaal zuivelproducten invoerden, namen meteen al de tweede plaats in.

Het is bij de export, dit spreekt vanzelf, echter niet enkel begonen om het spul kwijt te raken. De te maken prijs is van niet minder betekenis. En daarbij is nogal verschil, zoals duidelijk te zien is in het onderstaande staatje.

	<u>Boteruitvoer in 1950</u>		
	in 1000	in 1000	gemid.
	kg.	gld.	p. kg.
België	20.104	97.713	f 4,86
West-Duitsland	18.191	76.679	f 4,00
Gr.-Brittannië	15.242	42,259	f 2,66

Uit de statistiekcijfers is dus af te leiden, dat Engeland heel wat minder voor onze boter betaalde dan België en Duitsland. Bij de hoeveelheden, waarom het hier gaat, schelt dat gauw miljoenen gulden.

Engeland: geleide economie

Op het eerste gezicht is het vreemd, dat Engeland hetzelfde artikel voor een zoveel lagere prijs koopt dan de beide andere landen. Toch is dit gemakkelijk te verklaren. De Engelse regering heeft de aankoop en distributie van boter en tal van andere artikelen in eigen hand. De lage inkoopsprijs voor de buitenlandse produkten levert daardoor voor de binnenlandse producenten geen moeilijkheden op. Want zij ontvangen in vele gevallen belangrijk meer. In het bijzonder geldt dit voor diverse soorten vlees. Engeland heeft hieraan een groot tekort en, ten einde de productie in eigen land te bevorderen, krijgen de Engelse boeren voor rund-, schapen- en varkensvlees daarom een prijs, die wel de helft hoger ligt dan wat de buitenlanders beuren. Zo kost de bacon, een product, waarbij ook Nederland belang heeft 321,5 pond sterling per ton af Engelse fabrieken, terwijl de buitenlandse, die zeker niet minder is, door elkaar komt op £ 224.50 per ton, franco Engelse havens. Dat scheelt dus nogal wat.

De boterproductie nu is in Engeland van weinig betekenis. De meeste melk gaat direct in consumptie, zodat het buitenland nagenoeg geheel voor de Britse botervoorziening moet zorgen. De grote invoer levert daardoor voor de Engelse landbouw geen moeilijkheden op. In tegenstelling met het Verenigd Koninkrijk zijn tal van andere landen evenwel helemaal niet gesteld op te goedkope buitenlandse aanbiedingen. In ieder geval geldt dit voor de landbouw. Aangezien deze landen de eigen boeren niet aan hun lot willen overlaten en hen willen beschermen tegen te zware buitenlandse concurrentie, stellen zij als voorwaarde, dat de invoer niet beneden een bepaalde minimumprijs mag plaats vinden.

Benelux-protectionisme

Met België en Luxemburg ligt het geval nog even anders. Dank zij de Benelux mag de Nederlandse boter daar sinds enkele maanden in onbeperkte hoeveelheden worden ingevoerd, maar aan de grens wordt daarop een heffing gelegd. En die is lang niet mis. Kortgeleden is deze zelfs met 15 cent verhoogd, tot f 1,75 per kilo boter.

Dit invoerrecht dient ter bescherming van de producenten van onze Beneluxpartners. Bij de vorige herfst gehouden landbouwconferenties, ter bespreking van de invoering van een volledige economische Unie, hebben onze Zuiderburen deze heffing o.a. verdedigd door te betogen, dat de Nederlandse concurrentie eigenlijk niet geheel eerlijk is. Immers, zo betoogden zij, jullie houden door subsidies diverse levensmiddelen en daarmee de lonen kunstmatig op een lager niveau. En, wat betreft de landbouw, wezen onze Benelux-vrienden op de subsidies op het veevoer en op de lage pachten. Inderdaad, geheel ongelijk hebben zij niet.

Vandaar, dat de boter, waarvan de productie in België nogal belangrijk is - ook op vele boerderijen wordt ze nog gemaakt - door een heffing wordt beschermd. Men zou zo zeggen, die is zo hoog, dat de Belgische boeren en boterfabrieken van de Nederlandse concurrentie wel niet veel last zullen hebben. Toch schijnt dit blijkens vele uitlatingen wel het geval te zijn. het gaat

immers met de boterexport naar onze Zuidelijke bureu, althans in de ogen van Belgische belanghebbenden, ondanks de hoge heffing, nog niet geheel naar wens.

Als Engeland laatste toevlucht zou worden...

Toch is te hopen, dat er geen kink in de kabel komt. Want, indien Duitsland de invoer van boter gaat verminderen - en daar ziet het wel naar uit - dan resten als voornaamste kopers België en Engeland Mocht onverhoopt ook België de boterimport gaan beperken, dan zou Groot-Brittannië het grootste deel van ons boteroverschot moeten opnemen.

Maar dat betekent *f* 1,20 – *f* 1.30 per kilo minder, wat overeenkomt met gemiddeld vijf cent per liter melk. Het spreekt vanzelf, dat deze toestand zowel de Nederlandse betalingsbalans als de direct-belanghebbende - de producenten en het landbouwegalisatiefonds dus de staat - in zeer ernstige moeilijkheden zou brengen.

Onverminderde voortzetting van de zuivelexport, niet alleen van boter, maar evenzeer van kaas, naar België en Duitsland is daarom voor Nederland een levensbelang.

Leeuwarder Courant, 1951-04-18

Zuivelexport steeg tot *f* 633 miljoen

Het binnenlandse boterverbruik daalde vorig jaar in Nederland van 32.000 ton in 1949 tot 26.000 ton. In 1939 bedroeg de consumptie nog 50.000 ton.

In totaal werd vorig jaar 93.200 ton (1949 83.900 ton) geproduceerd, waarvan 64.600 ton geëxporteerd werd. België dekte met 20.000 ton zijn hele invoer uit Nederland, dank zij de Benelux-preferentie, want het jaar daarvoor betrok het nog niet de helft van zijn invoer uit ons land. In Duitsland kwam Nederland voor het eerst aan de markt met 8.200 ton boter, dit is ruim veertig procent van de Duitse boterinvoer.

Van de totale Nederlandse export in 1950 aan zuivelproducten maakte de boter veertig procent van de waarde uit. Die totale waarde was 175 miljoen hoger dan het jaar er voor t.w. *f* 633 miljoen, d.i. twaalf procent van de totale Nederlandse export.

Ook de consumptie van kaas daalde in Nederland namelijk van 60.000 ton in 1949 tot 47.000 ton in 1950. De productie bedroeg 127.000 ton en de uitvoer steeg van 62.000 ton naar 89.900 ton. Nu de Nederlandse kaas sinds het vorige jaar in Engeland bonloos wordt verkocht, steeg de export, hoewel de Engelse regering niet langer subsidie geeft en de prijs dus hoger kwam te liggen. Het aandeel van de kaas in de zuivelexport bedroeg 25,7 pct., dat van de gecondenseerde melk 26,2 pct. en dat van de melkpoeder 4 pct. Nederland is de grootste exporteur van gecondenseerde melk ter wereld, voor kaas neemt het de tweede en voor boter de vierde plaats in

Leeuwarder Courant 1951-05-19

5000 ton boter naar Engeland

Tegen een prijs, die 5 procent hoger ligt dan het vorig jaar zal Nederland 5000 ton van zijn **boteroverschot** aan Engeland verkopen. De prijs was in 1950 *f* 2.78.

Meer boter door daling volvette kaasproductie

Aan het zeer beknopt gehouden verslag van het *botercontrôlestation Friesland* ontlene we het volgende:

Aangesloten bleven de 99 boterproducerende zuivelfabrieken in Friesland. De totale boterproductie der aangeslotenen bedroeg in 1950: 18.277.400 kg of 3.564.908 kg meer dan in 1949. Deze stijging was groter dan een gevolg zou zijn van de hogere melkontvangst. Deze laatste was in 1950 ± 892.196.792 kg, tegenover 1949 een vermeerdering van 63.410.385 kg. De oorzaak van de sterke stijging der boterproductie ligt in de daling van de productie van volvette kaas.

De melkaanvoer bedroeg nog niet geheel die van het vooroorlogse jaar 1939 toen ze 958.000.000 kg was. Het gemiddeld vetgehalte der aangevoerde melk daalde van 3.93 in 1949 tot 3.91 in 1950.

Het onder toezicht bedrukte aantal boterwikkels bedroeg 92.778.198 tegen 99.244.659 in 1949,² uit welke afname het dalende boterverbruik tot uitdrukking komt, alhoewel de aflevering van 600.000 wikkels voor koelhuisboter het totaal aantal daarvan nog gunstig beïnvloedde, een en ander als gevolg van de ongunstige prijsverhouding van boter tegenover margarine. [...]

Leeuwarder Courant, 1951-09-05

Weinig boter naar Duitsland

Pas tegen de winter opleving te verwachten

(Van een landbouwmedewerker)

Wij moeten meer naar het Oosten exporteren. Daar ligt een groot afzetgebied voor onze zuivelproducten!

Deze mening kan men ook nu nog veelvuldig horen. Maar zij, die zo redeneren, voor een belangrijk deel op historische gronden, blijken niet op vaste grond te staan. Want de werkelijkheid is anders.

Het loopt namelijk met de uitvoer van boter naar West-Duitsland niet zo hard. De laatste maanden zelfs maar traag, zo zeer zelfs, dat het hiervoor toegestane dollarsbedrag nog niet eens is uitgeput. Het geld is ditmaal dus niet, zoals zo vaak, de belemmerende factor bij de handel. Er moeten andere oorzaken zijn, die onze kooplieden verhinderen 'n zo groot mogelijk hoeveelheid van de Nederlandse zuivelproducten op de Duitse markt te plaatsen.

En die zijn er ook en wel van interne aard. In de eerste plaats valt het verbruik van boter in West-Duitsland dit jaar tegen. Zonder twijfel hangt dit verschijnsel nauw samen met de hogere prijs. Deze is namelijk in juni verhoogd en nu negentig pfennig per kilo hoger dan in de vo-

---

2 Niet duidelijk: Wikkels zijn voornamelijk voor half pond verpakking, 92.778.198 wikkels is 23.194549 kg. En er werd 18.277.400 geproduceerd – bij dit controlestation? Er moet dus ook veel boter, elders aangekocht, verpakt in door hun verstrekte wikkels. (Koelhuisboter wordt apart vermeld, dus dat is het niet) ??? (ZHN.)

rige zomer. Geen wonder dus, dat de Duitse vrouwen minder gaan kopen en de boterhammen dunner gaan smeren.

Zodoende is er nu in de zomermaanden een overschot aan boter, temeer, omdat de eigen productie die van 1950 overtreft. Om evenwel een instorting van de markt te voorkomen en de aan de fabrieken beloofde groothandelsprijs te kunnen handhaven, wordt van overheidswege de overproductie overgenomen en in het koelhuis geplaatst. West-Duitsland kan dus in de zomer het boterverbruik van zijn ongetwijfeld grote bevolking dekken met wat er in het land zelf wordt gefabriceerd. Directe behoefte aan de leveranties van andere landen heeft het momenteel niet.

Geen wonder dus, dat het met de uitvoer van het Nederlandse product naar de Oostelijke buren momenteel maar slapjes is. Daar is weinig aan te doen. Pas wanneer de eigen productie sterk afneemt, dus in het najaar, misschien ook eerst tegen het begin van de winter, is een opleving van de boterhandel op Duitsland te verwachten.

Leeuwarder Courant. 1951-09-20

Landbouwfonds geeft groot overschot in LEF.

Reeds werd in het kort meegedeeld, dat de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds (1952) een nadelig saldo te zien geeft van *f* 110.000.000,-. Uit nadere gegevens blijkt nu, dat bij splitsing van de begroting in een landbouwfonds en een consumentenfonds, het eerste een voordelig saldo te zien geeft van *f* 62.375.000.- en het tweede een nadelig saldo van *f* 172.375.000.-

In de toelichting wijst de minister van Landbouw, V. en V. er op, dat de in de begroting opgenomen cijfers slechts met het grootste voorbehoud kunnen worden verstrekt. Omtrent de beweging van de wereldmarktprijzen kunnen onmogelijk voorspellingen worden gedaan.

De uitgaven voor het landbouwfonds belopen *f* 19.425.000.-, waar een bedrag van *f* 81.800.000.- aan inkomsten tegenover staat. De uitgaven betreffen *f* 12.000.000.- subsidie op ingevoerd veevoeder en *f* 7.425.000. verlies op de baconexport. De inkomsten komen uit heffingen op binnenlandse suiker, invoer van producten een aandeel in de accijns op gedistilleerd.

De uitgaven van het consumentenfonds vormen een bedrag van *f* 368.763.000.- Voor het merendeel wordt dit gevormd door subsidies aan de consument op brood, ingevoerde suiker en melk. De inkomsten van dit fonds bedragen *f* 196.388.000.- en betreffen een verrekening van de eerder gegeven subsidies, o.a. op margarine.

Wat betreft de import van veevoeder wordt gerekend op 850.000 ton gerst, haver, mais en andere granen (v.j. 625.000 ton). De broodgranen worden geïmporteerd tegen gemiddeld *f* 35.53 per 100 kg voor tarwe en *f* 39.61 voor rogge. Aangenomen wordt, dat er volgend jaar 45.000 ton bacon naar Engeland zal gaan met een nadelig saldo van ca. *f* 18.50 per 100 kg. Voor het kalenderjaar 1952 is gerekend met een hoeveelheid consumptiemelk van ca. 1.525.000.000 liter en met ca. 175.000.000 liter consumptiekarnemelk die ten behoeve van de verbruikers subsidie krijgen.

De heffingen en afdrachten ten bedrage van f75.000.000.- voor het **Zuivelfonds III** (1952) zijn buiten het Landbouw-Egalisatiefonds gehouden.

De onvoorziene uitgaven van het Landbouw-Egalisatiefonds zijn geraamd op f19.260.000.- (v.j. f 30.000.000.-)

Zeeuwsch Dagblad, 1951-09-20

Benelux-heffing boter van LEF naar Zuivelfonds

Ondernemerswinst, thans 20 % wordt nader bekeken.

De nieuwe tarweprijs voor de oogst 1952 is vastgesteld op f26.- per honderd kg. (oude prijs: f24.25). Dit heeft minister Mansholt gistermiddag medegedeeld in de te 's-Gravenhage gehouden jaarvergadering van de *Kon. Ned. Zuivelbond FNZ.* .

[.....]

Ter voorkoming van, in hoofdzaak met harde valuta te bekostigen, import van tarwe voor de broodgraanvoorziening gaat de regering van het standpunt uit, dat de Nederlandse tarweverbouw een grotere omvang moet krijgen dan de laatste jaren het geval is geweest. De met tarwe bebouwde oppervlakte mag niet door de uitbreiding van de verbouw van voedergranen verder inkrimpen.

De minister zei, dat de landbouwproducten voortaan in drie categorieën zullen worden ingedeeld, nl. die, waarvan de voortbrenging gewaarborgd moet worden ten behoeve van de consument; basisproducten, die voor de directe bestaanszekerheid van de landbouw van het grootste belang zijn en producten zonder prijsregeling of garantie.

Tot de eerste categorie, waarvoor de prijzen blijven vastgesteld, behoren suikerbieten, tarwe, koolzaad en consumptiemelk. Voor deze producten ontvangt de boer de kostprijs plus een redelijke ondernemerswinst, welke winst tot dusver op 20 % is vastgesteld, doch die nog nader bekeken zal worden.

Tot de basisproducten behoren melk voor industriële verwerking, vlees, voedergranen en aardappelen. Hiervoor worden gegarandeerde basisprijzen vastgesteld met vrije uitloop naar boven. Tot de derde groep behoren de handelsgewassen als koolzaad, vlas e.d. Over tuinbouw of enige garantie of regeling daarvoor heeft de minister niet gesproken.

T.a.v. de melk- en garantieprijs zei hij, dat deze niet zal worden gewijzigd.

De minister kondigde aan, dat de heffing op boter, die bij export naar België aan Nederlandse zijde wordt geheven, **per 1 Nov, a.s. niet langer in het Landbouwegalisatiefonds, doch in het Zuivelfonds zal vloeien.**

Peel en Maasbode, 1951-10-13

Drieduizend ton boter naar Engeland.

Met Engeland is overeenstemming bereikt over de levering van drie miljoen kilo roomboter. Na tekening van het contract zal de koelhuisboter binnen zes weken worden geleverd.

De verkoop van deze 3000 ton is voorafgegaan door een proefzending van 100 ton. Nadat van Engelse zijde de kwaliteit van deze koelhuisboter accoord werd bevonden is de koop gesloten. Volgens een opgave van *'t Bedrijfschap voor Zuivel* bevindt zich in Nederland nog een voorraad van 14 miljoen koelhuisboter.

Deze botervoorraad is niet abnormaal groot. Na de levering op het nieuwe contract met Engeland zal de voorraad koelhuisboter nog ruim 10 miljoen kilo bedragen. *Het in en verkoopbureau voor zuivel* heeft deze koelhuisboter ter beschikking van de handel gesteld. Hierbij is echter de beperking gemaakt, dat de boter niet naar België en Luxemburg, West Duitsland en voorlopig ook niet naar Frankrijk mag worden geëxporteerd.

Deze maatregel dient onder meer om ingevolge de afspraken de Belgische markt voor een grote hoeveelheid goedkope Nederlandse boter te beschermen.

Als gevolg van het verhoogde invoerrecht op de boter voor West Duitsland staat de boterexport daar heen sinds begin October practisch stil. Dit is een ernstige handicap voor de Nederlandse zuivelindustrie en de handel.

West Duitsland heft maar even 25 percent op de geïmporteerde boter.

Dit verhoogde invoerrecht maakt concurrentie op de Duitse markt zeer moeilijk.

Naast de levering van 500 ton boter aan Frankrijk hoeft Nederland echter in Canada een nieuwe klant gevonden. Voor het eerst zal 500 ton Nederlandse boter naar Canada geëxporteerd worden. Gister, Vrijdag is de boter van Antwerpen uit verscheept.

Blijkens officiële cijfers moet de binnenlandse omzet van roomboter stijgen. Volgens deskundigen kan er echter geen sprake zijn van een stijging in de consumptie.

De omzetsijging van de boter moet louter worden toegeschreven aan de grote boterinkopen van de Belgen in de Zuidelijke grensgemeenten.

Doch ook de botersmokkel naar België is vrij groot. Een Belgische huisvrouw, die uit Nederland i kilo boter over de grens kan brengen, verdient hierop twee gulden.

De boteromzetten van verschillende boterfabrieken en winkeliers in de grensstreek zijn diengevolge zeer groot. In Putte of Baarle Nassau zou men tot de verkeerde conclusie kunnen komen, dat de inwoners alleen maar boter eten.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1951-10-22

Stichting v.d. Landbouw is het niet eens met prijsbeleid

Melkprijs van 20 cent noodzakelijk

De *Stichting voor de Landbouw* kan zich niet verenigen met het prijsbeleid, dat minister Mansholt voor het volgend jaar heeft voorbereid. Zij wenst handhaving van een lonend prijsniveau voor de voornaamste landbouwproducten (basisproducten), waarmee in het algemeen een rendabele productie voor de verschillende bedrijfstypen wordt verkregen.

In het bijzonder is de Stichting het niet eens met de prijs voor de melk. Zij is van oordeel, dat een gemiddelde minimum-garantieprijs voor alle geproduceerde melk van f20 per 100 kg. melk met een vetgehalte van 3½ %, gecombineerd met een in het algemeen vrije uitloop van de prijzen naar boven, minstens noodzakelijk is voor het waarborgen van een lonende melkproductie. Zij stelt zich hierbij voor, dat bij 'n dergelijke prijsgarantie het *Zuivelfonds* in zijn huidige vorm kan worden gehandhaafd.

Melkgarantieprijs voor de boer vastgesteld

De **minister** van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* heeft voor het melkjaar November 1951 – November 1952 de garantieprijs voor melk vastgesteld op 20 cent per kilogram melk met een vetgehalte van 3,5 procent (oude garantieprijs 17½ cent met een toeslag van 25 cent per 100 kilogram consumptiemelk).

De nieuwe garantieprijs, waarin de door het LEI. vastgestelde verhoging van de kosten voor krachtvoer, meststoffen, werktuigen, e.d. is verdisconteerd, geldt als een garantie voor de boer voor de gemiddelde opbrengst van alle geproduceerde melk, waarmee de toeslag van 25 cent per kilogram consumptiemelk is vervallen.

Het ligt niet in het voornemen van de regering de verhoging van de garantieprijs voor de producent tot uitdrukking te doen komen in de tegenwoordige consumentenprijs.

Tegen de botersmokkel naar België. Contrôlestrook langs de grens.

De **Kon. Ned. Zuivelbond** richt zich in zijn *officiële orgaan* tegen het smokkelen van boter naar België, waar de prijzen vijftig procent hoger liggen, dan in ons land. Hoewel de douane al het mogelijke doet om deze smokkel tegen te gaan, is de omvang ervan ongetwijfeld zeer groot. De bond waagt zich echter niet aan schattingen.

Door deze sluikhandel in boter wordt de heffing, die half om half in Belgische beurs en in het *zuivelfonds* verdwijnt, ontdoken. Bovendien vreest men, dat met de gesmokkelde boter wordt geknoeid door vermenging met soorten van mindere kwaliteit tot „boerenboter”. Ook is de botersmokkelarij een gevaar voor de opvoedende werking van de zuivelkwaliteitscontrole, die ernstig ondergraven wordt.

Na overleg met douane-autoriteiten beveelt de Kon. Ned. Zuivelbond het nemen van scherpe maatregelen aan. Men wenst een strook langs de grenzen van 10 tot 20 km. diep.

Prijs van roomboter sterk gestegen

Weldra koelhuisboter op de markt

(Van onze correspondent)

APELDOORN - Met ingang van Maandag aanstaande zal de verbruikersprijs van roomboter andermaal worden verhoogd en wel van vier gulden tachtig per kilogram tot vier gulden vier en negentig.

Verhoudingsgewijs zal de inkoop prijs voor de winkelier ook worden verhoogd. De grote stijging (zes en veertig cent per kilo in een week tijds, is een direct gevolg van de grote vraag naar roomboter door België.

Tegenover deze sterke stijging van de vraag naar onze roomboter op de buitenlandse markt staat een geringere productie in herfst en winter. Om de nadelige gevolgen van de prijsstijging voor het binnenlands verbruik op te vangen zullen de zuivelfabrieken binnen enkele dagen overgaan tot het in ruime mate op de markt brengen van **koelhuisboter**, waarvan de prijs ongeveer vijftig cent per kilo goedkoper zal zijn.

Leeuwarder Courant 1951-12-14

Kort brestek

— Vernomen wordt dat de Belgische regering besloten heeft terstond Nederlandse **koelhuisboter** tegen 80 fr. per kilo te gaan invoeren.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1951-12-18

Boter-export naar België.

Voor de koelhuisboter die voorlopig aan België zal worden geleverd, is thans een prijs vastgesteld van 80 B. frs. per kilogram. De omvang van deze uitvoer is niet omschreven hoewel eerder is gesproken van 500 ton.

Op grond van het protocol van Luxemburg, zal van Nederlandse zijde een heffing op deze uitvoer worden gesteld, welke gelijk staat aan het verschil tussen de binnenlandse boterprijs en de minimum-exportprijs. Van deze heffing zal de helft in het *zuivelfonds*, de andere helft in de Belgische staatskas vloeien.

Zeeuwsch Dagblad, 1951-12-18

Minister Mansholt acht twee prijzenstelsel voor melk meest wenselijk

(Van onze parlementaire redacteur).

minister Mansholt heeft gisterenmiddag in de Tweede Kamer verklaard, dat hij het tweede prijzenstelsel voor de melk het meest juiste achtte. Hij dacht aan een prijs van 21 cent voor de consumptiemelk en van 19 cent voor de industriemelk. Daardoor zullen naar zijn mening veel bezwaren kunnen worden ondervangen, vooral wat betreft de spanningen tussen de beide soorten melk en bovendien zal het *zuivelfonds* worden ontlast.

De bewindsman ging accoord met het voorstel van de heer Biewenga (A.R.) om over dit vraagstuk nog eens overleg te plegen met de *Stichting voor de Landbouw* en hij beloofde dat de Kamer hiervan op de hoogte zal worden gesteld door de indiening van een nota.